

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/97/2020
Identifikačné číslo spisu: 6417207962
Dátum vydania rozhodnutia: 28.07.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:6417207962.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Martina Holíča, v spore žalobkyne Y. Š., bytom v Ž. C. N., W. I. XXX/X, zastúpenej advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária JUDr. Peter Rybár, s.r.o., so sídlom v Košiciach, Kuzmányho 29, IČO: 47 234 466, proti žalovanej K. I. O., O..U..L., so sídlom v S., M. X, IČO: XX XXX XXX, o zrušenie rozhodcovského rozsudku, vedenom na Okresnom súde Žiar nad Hronom pod sp. zn. 22 Csp 94/2017, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. júna 2019 sp. zn. 41 Co 58/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. júna 2019 sp. zn. 41 Co 58/2019 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Uznesenie Okresného súdu Žiar nad Hronom z 01. októbra 2019 č. k. 22 Csp 94/2017-254 a uznesenie Okresného súdu Žiar nad Hronom zo 06. decembra 2019 č. k. 22 Csp 94/2017-279 z r u š u j e.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žiar nad Hronom (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 16. novembra 2018 č. k. 22 Csp 94/2017 - 136 vo výroku I. žalobu zamietol. Vo výroku II. vyslovil, že žalovaná má právo na náhradu trov konania proti žalobkyne v rozsahu 100%. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na § 45 ods. 1 písm. a/ až l/, § 45 ods. 3, § 46 ods. 1 zákona č. 335/2014 Z. z., § 3 ods. 5, § 4 ods. 2 a 3 zákona č. 258/2001 Z. z. Súd dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná. V prípade dôvodu zrušenia rozhodcovského rozsudku pre neplatnosť dojednanej rozhodcovskej zmluvy podľa § 45 ods. 1 písm. e/ zákona č. 335/2014 Z. z. sa súd nestotožnil s názorom žalobkyne, že predložená rozhodcovská zmluva nebola platne dojednaná, že spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán v neprospech spotrebiteľa. Súd dospel k záveru, že v danom prípade nemôže ísť v prípade rozhodcovskej zmluvy o neprijateľnú zmluvnú podmienku, pričom nezistil ani iný dôvod, pre ktorý by mala byť rozhodcovská zmluva neplatná (zmluva obsahuje náležitosti podľa § 3 zákona č. 335/2014 Z. z. vrátane poučenia, ktoré je upravené v prílohe č. 1 tohto zákona). Súd zároveň nevzhladol ako dôvodné ani dôvody podania žaloby na zrušenie rozhodcovského rozsudku pre porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov na ochranu práv spotrebiteľa, rozhodcovský rozsudok zaväzuje účastníka

spotrebiteľského rozhodcovského konania na plnenie, ktoré odporuje dobrým mravom a ktoré nemá žalovaný nárok, ako aj, že rozhodcovský rozsudok vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 45 ods. 1 písm. i/, j/, k/ a l/ zákona č. 335/2014 Z. z.). Súd dospel k záveru, že dôvody na zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa § 45 ods. 1 písm. e/, i/, j/, k/ a l/, ako ani dôvody podľa § 45 ods. 1 písm. c/ neboli preukázané. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 a 2 CSP a § 262 ods. 1 CSP. Proti uvedenému rozhodnutiu podala odvolanie žalobkyňa.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 26. júna 2019 sp. zn. 41 Co 58/2019 vo výroku I. rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP. Vo výroku II. žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie správne aplikoval platnú právnu úpravu, vysporiadal sa so všetkými aspektmi zo zisteného skutkového stavu a podrobne svoje rozhodnutie odôvodnil. Uviedol, že základnou odvolacou námietkou žalobkyne bolo jej tvrdenie, že rozhodcovská zmluva je neplatný právny úkon a ďalej jej tvrdenie, že Dohodu o uznaní záväzku a úhrade pohľadávky v splátkach podpísala bez toho, aby rozumela jej obsahu, pričom z týchto dôvodov trvala na zrušení rozhodcovského rozsudku. Odvolací súd uzavrel, že námietky žalobkyne uvedené v odvolaní nie sú dôvodné, tieto boli vyvrátené v konaní pred okresným súdom, ktoré skutočnosti sú v napadnutom rozsudku podrobne uvedené a zdôvodnené. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“). Namietala, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). V tejto súvislosti namietala, že odvolací súd porušil právo na spravodlivý proces tým, že sa nevysporiadal s jej podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní (§ 387 ods. 3 CSP), keď v podanom odvolaní namietala otázku platnosti rozhodcovskej zmluvy, a to aj vzhľadom na ustanovenie § 3 ods. 3 písm. b/ (zákona č. 335/2014 Z. z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní, s ktorou sa odvolací súd vôbec nevysporiadal, a to napriek tomu, že konštatoval, že základná odvolacia námietka žalobkyne sa týkala platnosti rozhodcovskej zmluvy. Odvolací súd sa v odôvodnení rozhodnutia vôbec nezaoberal podstatnou otázkou ne/platnosti spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluvy. Poukázala na rozhodnutia všeobecných súdov v obdobnej veci (okrem iných aj na rozhodnutie Okresného súdu Žiar nad Hronom v konaní vedenom pod sp. zn. 25 Csr 1/2017), ktoré dospeli k záveru o neplatnosti spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluvy, a to na základe ňou uvádzaných dôvodov. Zároveň poukázala na princíp právnej istoty. Žiadala, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zmenil, resp., aby ho zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaná sa k dovolaniu žalobkyne písomne nevyjadrila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu - žalobkyňa, v neprospech ktorej bolo rozhodnuté, zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je dôvodné, a preto je potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP). Zároveň je potrebné zrušiť aj súvisiace uznesenie súdu prvej inštancie o výške trov prvoinštančného a odvolacieho konania a uznesenie súdu prvej inštancie o sťažnosti proti uzneseniu o výške náhrady trov konania.

6. Dovolateľka vyvodzovala prípustnosť podaného dovolania na základe ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa, tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je

výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie dovolateľky, že v konaní došlo k ňou tvrdenej vade zmätočnosti.

8. Žalobkyňa tvrdí, že procesným postupom krajského súdu došlo k zásahu do jej práva na spravodlivý súdny proces. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

9. Ustanovenie § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

10. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

11. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

12. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

13. Ustanovenie § 387 ods. 2 CSP síce umožňuje odvolaciemu súdu, aby sa v potvrdzujúcom rozsudku, ktorým sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, obmedzil len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplnil ďalšie dôvody. Aj v takom prípade je však v zmysle § 387 ods. 3 veta druhá CSP povinný vysporiadať sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

13.1. Keď sa odvolací súd rozhodujúci o opravnom prostriedku odvolateľa nevysporiada s právne relevantnou argumentáciou odvolateľa adekvátne a preskúmateľne alebo nekonštatuje irelevantnosť jeho právnej argumentácie, poruší základne právo na súdnu ochranu garantovanú podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý proces garantované podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (pozri napr. III. ÚS 402/08). Pokiaľ odvolací súd vôbec nepristúpi k vysporiadaniu sa s podstatnými argumentami odvolateľa, tieto bez primeraného vysvetlenia ignoruje a neaplikuje relevantnú právnu úpravu, porušuje tým právo odvolateľa na spravodlivý proces (por. II. ÚS 120/2020).

14. V súvislosti s vadou § 420 písm. f/ CSP dovolateľka namietala nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu. Mala za to, že odvolací súd sa nevysporiadal s ňou uvádzanými podstatnými odvolacími tvrdeniami (§ 387 ods. 3 CSP), keď v odvolaní namietala otázku platnosti rozhodcovskej zmluvy, a to aj vzhľadom na to, že neobsahuje náležitosti podľa § 3 ods. 3 písm. b/ zákona č. 335/2014 Z. z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní, pričom odvolací súd sa otázkou ne/platnosti spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluvy z uvedeného dôvodu nezaoberal.

15. Z odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu je zrejmé, že odvolací súd sa v odôvodnení jeho rozhodnutia nezaoberal odvolacími námietkami žalobkyne týkajúcimi sa neplatnosti spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluvy.

15.1. Z odvolania žalobkyne (doplnenie odvolania na č. 1. 200 a nasl.) vyplýva, že táto v podanom odvolaní namietala neplatnosť spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluvy (okrem iného) aj z dôvodu, že neobsahuje náležitosti podľa § 3 ods. 3 písm. b/ zákona č. 335/2014 Z. z., pričom v tejto súvislosti poukazovala aj na skutočnosť, že súd prvej inštancie v obdobnej veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 25 Csr 1/2017 (v ktorej stranami sporu boli totožné subjekty) vydal 28. novembra 2018 rozsudok, v ktorom vyhodnotil spotrebiteľskú rozhodcovskú zmluvu ako neplatnú pre rozpor s § 3 ods. 3 písm. b/ zákona č. 335/2014 Z. z., keď dospel k záveru, že dohoda o uznaní záväzku a o úhrade pohľadávky v splátkach, na ktorú odkazuje spotrebiteľská rozhodcovská zmluva, nie je spotrebiteľskou zmluvou, ale len následok predtým uzavretej spotrebiteľskej zmluvy (nezakladá nový spotrebiteľský vzťah, ale ide predovšetkým o zabezpečovací prostriedok k peňažnému záväzku), a teda v spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluve chýba akékoľvek označenie spotrebiteľskej zmluvy tak, ako to vyžaduje zákon. Odvolací súd však v odôvodnení svojho rozhodnutia na uvedenú námietku žalobkyne nedal odpoveď, hoci išlo o otázku podstatnú, pričom mal zároveň vedomosť o rozdielnej rozhodovacej praxi súdu nižšej inštancie.

15.2. Dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd sa v odôvodnení rozhodnutia nevysporiadal s podstatnou odvolacou námietkou žalobkyne týkajúcou sa neplatnosti spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluvy, a týmto nesprávnym procesným postupom súdu bolo žalobkyni znemožnené realizovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a zaťaženiu konania vadou v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

16. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je prípustné a zároveň dôvodné, a teda je potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Dovolací súd zároveň bez ďalšieho zrušil aj súvisiace uznesenie súdu prvej inštancie o výške náhrady trov prvoinštančného a odvolacieho konania a uznesenie súdu prvej inštancie o sťažnosti proti uzneseniu o výške náhrady trov konania, keď uznesenie o výške náhrady trov konania je vzhľadom na zrušenie rozhodnutia odvolacieho súdu vo veci samej predčasné.

17. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.